

سند تاریخی

(استفتاء از محضر امام خمینی درباره موسیقی)

ریاست محترم مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی
با عرض سلام و تحیات

همانگونه که مستحضرید در سالهای نخستین پیروزی انقلاب اسلامی یکی از مشکلات عمومی جامعه، وجود ابهامات شرعی در برخی عرصه‌ها از جمله در بخش فرهنگ و هنر اسلامی بود که موجب خلاءهای قانونی و نهایتاً سردرگمی‌های اجرائی برای مسئولین فرهنگی کشور می‌شد. شاید یکی از مهم‌ترین و در عین حال مبهم‌ترین مقولات هنری و فرهنگی، هنر موسیقی بود که با وجود استفاده بسیار در سطح رسانه‌های عمومی همچنان جامعه انقلابی و دست‌اندرکاران فرهنگی را با تردیدهای دائم روبرو می‌کرد و روزی نبود که بحث حرمت و حلیت موسیقی از سوئی به گوش نرسد و کسی به خاطر رد یا قبول آن به صفات گوناگون متصف نشود.

سال ۱۳۶۶ مقارن است با دوران وزارت جناب آقای خاتمی و افتخار همکاری اینجانب با وی؛ سالی که در آن، تمام دغدغه ما شکستن سد تردیدها و حل مشکل موسیقی برای همیشه بود و می‌دانستیم که این نقش‌آفرینی تاریخی، بویژه در آن شرایط فرهنگی خاص، جز به قلم رشید و زرنگار امام خمینی میسر و ممکن نخواهد بود. لذا این حقیر با طرح مسئله برای حضرتش موفق به دریافت فتاوی جدیدی شدم که به واقع سند افتخارآفرین و ماندگاری است در تاریخ فقهات تشیع. در خاتمه اینجانب با یقین به درایت شیفندگان امام خمینی در آن مؤسسه، این سند تاریخی را در اختیار مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی قرار می‌دهم تا از آن نیز در کنار دیگر میراث برجای مانده از حیات درخشان آن حضرت پاسداری نماید.

با آرزوی توفیقات الهی

نادر کجوری

بسمه تعالی

محضر مبارک حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدظله العالی
با عرض گرمترین و خالصانه ترین سلامها حضور مقام معظم رهبری، ولی فقیه و بنیانگذار
جمهوری اسلامی ایران و با آرزوی طول عمر امید مظلومان جهان، این کوچکترین مسائل زیر را
جهت رفع ابهامات موجود در حوزه عملکرد خود مطرح می‌نماید. امید است فتاوی جانبخش
حضرت تعالی چون همیشه، راهگشای ما گردد.

۱- قبلاً فرموده‌اید که «موسیقی مطرب
حرام است و صداهای مشکوک اشکالی
ندارد» تشخیص این امر به عهده کیست؟

□ بسمه تعالی

عرفی است.

۱- قبلاً فرموده‌اید که «موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک اشکالی
ندارد» تشخیص این امر به عهده کیست؟
سید علی
عزیز است

۲- با توجه به اینکه موسیقی مجاز توسط افرادی متخصص به اجرا در می‌آید
آیا جایز است جهت جایگزینی کسانی که در حال حاضر فعالیت دارند، برای
آینده به علاقه‌مندی که می‌لیند در این زمینه بطور جدی کار کنند؟ آموزش-
موسیقی داد و شنود؟
سید علی

معاون پژوهشی و آموزشی
معاون پژوهشی و آموزشی
معاون پژوهشی و آموزشی

۲- با توجه به اینکه موسیقی مجاز
توسط افرادی متخصص به اجرا در می‌آید
آیا جایز است جهت جایگزینی کسانی که در
حال حاضر فعالیت دارند، برای آینده به
علاقه‌مندی که می‌لیند در این زمینه بطور
جدی کار کنند، آموزش موسیقی داده شود؟

□ بسمه تعالی

در موارد جواز تعلیم هم جایز
است.

۳- آیا در اجرای یک قطعه موسیقی مجاز وجود شعر الزامی است یا می توان موسیقی مجاز را بدون کلام هم به اجرا درآورد؟

□ بسمه تعالی

حکم همان است که در مسائل قبل بیان شد.

۴- آیا در اجرای یک قطعه موسیقی مجاز استفاده از انواع آلات موسیقی با اشکال و صداهای گوناگون دارای محدودیتی است؟

□ بسمه تعالی

چنانچه آلات مختص بله و باشد باید از آنها اجتناب شود و استعمال آنها جایز نیست و استعمال آلات مشترکه در مورد جواز اشکال ندارد.

۵- آیا می توان یک قطعه موسیقی مجاز را بطور زنده (غیر ضبطی) در برابر انظار عموم به اجرا درآورد؟

□ بسمه تعالی

از این نظر فرقی نیست و میزان همان است که ذکر شد.

۶- آیا می توان در اجرای یک قطعه موسیقی مجاز از صدای یک مرد بطور تنها استفاده نمود؟

□ بسمه تعالی

در حکمی که ذکر شد فرقی نیست بین اینکه یک مرد تنها باشد یا با دیگران.

۷- چنانچه در اجرای یک قطعه موسیقی نیاز به صدای زنان بطور دسته جمعی (گروه همخوان یا گروه کر) باشد، می توان از وجود آنها استفاده نمود؟

□ بسمه تعالی

اگر فساد داشته باشد باید اجتناب شود.

۸- چنانچه پاسخ فوق مثبت باشد آیا اجرای توأم کار برادران و خواهران الزامی است یا بطور مجزا نیز می توانند کار کنند؟

□ بسمه تعالی

حکم مسأله قبل را دارد.

۴- آیا در اجرای یک قطعه موسیقی مجاز وجود شعر الزامی است یا میتوان موسیقی جفا را بدون کلام هم به اجرا درآورد؟

۵- آیا میتوان یک قطعه موسیقی مجاز را بطور زنده (خبر قبضی) در برابر مرد اجرا و انتظار هم به اجرا درآورد؟

۶- آیا میتوان در اجرای یک قطعه موسیقی مجاز از صدای یک مرد بطور تنها استفاده نمود؟

۷- چنانچه در اجرای یک قطعه موسیقی نیاز به صدای زنان بطور دسته جمعی (گروه همخوان یا گروه کر) باشد، می توان از وجود آنها استفاده نمود؟

۸- چنانچه پاسخ فوق مثبت باشد آیا اجرای توأم کار برادران و خواهران الزامی است یا بطور مجزا نیز میتوانند کار کنند؟

کتاب آفرین

۹- در میان موسیقی کلاسیک و علمی خارجی آثاری وجود دارند که با ضوابط کلی که حضرت تعالی برای موسیقی مجاز اعلام فرموده‌اید منطبقند، آیا اجرا و یا استفاده از آنها (نوارهای ضبط شده آنها) جایز می‌باشد؟

□ بسمه تعالی

معلوم نشد چه ضوابطی اعلام شده حکم همان است که بیان شد و موسیقی مطرب حرام است و صداهای مشکوک مانع ندارد و در موارد مفسده باید اجتناب شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی